

Hoge commissaris te Djakarta (Lamping) aan minister van Buitenlandse Zaken (Beyen) en minister zonder portefeuille (Luns), 10 nov. 1952

Mijn afscheidsbezoek bij de President leidde ik in met het uitspreken van mijn teleurstelling over wat ik hier heb bereikt. Ik verklaarde te hebben gedaan wat ik kon, bij de Indonesische autoriteiten veel begrip te hebben gevonden voor mijn moeilijke positie, maar ik liet achter een voortdurend slechter geworden verhouding tussen beide landen; was dat alles nodig geweest? 'Failure of a mission?', vroeg de President lachend en daarna: 'Hoe komen wij eruit, nu wij volstrekt vastzitten met Irian?' Waarop de President het bekende betoog ontwikkelde, dat Irian voor hem het nog onvoltooid gebleven deel uitmaakte van de revolutie voor zover deze was gericht op de Soevereiniteit. Hij kende het Nederlandse betoog, dat ook al wanneer men de Indonesiërs op een punt tegemoet kwam, zij weer met iets anders voor de dag kwamen, maar was dit nu een basis om een politieke verhouding op te baseren? Ook ontkende hij, dat Irian een 'hobby' was van Sukarno: hoe zou het dan mogelijk zijn, dat in zijn redevoeringen op de passages inzake Irian een overweldigend medeleven van zijn hoorders volgde? Irian leeft in het volk.

Ik interrompeerde met de opmerking, dat ook een andere verklaring mogelijk was en wel dat de menigte wist, dat acclamaties bij de passages over Irian het Staatshoofd bijzonder welgevallig waren. Ik zei verder zijn redevoeringen altijd zorgvuldig te hebben bestudeerd.

De President schroomde niet zijn volk harde waarheden te zeggen: 'Op gevaar af in het buitenland een funeste indruk over Indonesië te wekken, maar ik verbloem de waarheid niet', interrompeerde de President. Ik erkende dit maar vroeg of onder deze omstandigheden de verleiding niet groot was om zijn hoorders duidelijk te maken, dat niet alleen zijn hoorders - het Indonesische volk - de schuld waren, dat er veel misstanden waren, maar ook de Nederlanders?

Uiteraard ontkende de President. Hij zei wederom en vroeg mij dit te aanvaarden, dat hij niets liever zou zien dan dat de beste verhouding tussen beide landen zou ontstaan, en dat hij daarna niets liever zou doen dan zelf een bezoek aan Nederland te brengen. Niets zou hij meer betreuren dan dat dit land in een volgende generatie zou worden geregeerd door leiders, die als kind Nederland hadden leren haten. En dat gevaar dreigde. En toen weer het ceterum censeo: Irian!

Op een reactie mijnerzijds in die richting, zei Sukarno: 'Noemt U het dan maar een sentimentsquaestie, maar sentimenten spelen een grote rol in de buitenlandse politiek, zeker in het revolutionaire proces, dat 'de wereld van Marokko tot Indonesië ondergaat'. Strikt vertrouwelijk deelde de President mij mede, dat Nehru inzake Nieuw-Guinea bij hem op matiging had aangedrongen, waarbij de Indiase Staatsman had verwezen naar zijn eigen houding inzake Goa en de Franse settlements. En nu, aldus de President, voelt Nehru, dat hij de passie van het volk niet meer kan bedwingen.

Ik liet de President voelen, dat Nehru toch wel veel meer geduld had betoond, dan hijzelf. Mijn opmerking miste effect.

Tenslotte heb ik ook de President nog verzekerd, dat ik niets met subversieve acties te maken had gehad en had willen hebben.

Het gesprek had een prettig, openhartig verloop, maar leidde uiteraard tot geen enkel resultaat. Ik kon de President niet antwoorden op zijn vraag: 'Hoe komen wij uit de moeilijkheden?' Een beroep op meer Indonesische souplesse zou geen zin hebben gehad.

Waarmede ik mijn politieke berichtgeving uit Indonesië besluit en een einde is gekomen aan mijn bemoeienissen met de Indonesische quaestie. Het is een harde taak geweest, niet alleen omdat een wel zeer hoge wissel is getrokken op werkkraft, maar misschien nog meer uit hoofde van de voortdurende frustraties ondervonden bij de uitvoering van het beleid, mede veroorzaakt door gebrek aan wederzijds begrip tussen de volken en het niet voldoende ontzien van elkanders

gevoeligheden. Wanneer ik desniettenstaande op mijn thans beëindigde ambtsperiode met voldoening zal blijven terugzien, is zulks voor een zeer groot deel toe te schrijven aan de grote steun en medewerking over de hele lijn, welke ik heb ondervonden van de zijde van de vorige en de tegenwoordige Nederlandse Regeringen. Hoewel weinig gebruikelijk, zij het mij veroorloofd, hiervoor mijn oprechte dankbaarheid tot uiting te brengen.